

COĞRAFİ BİLGİ PAYLAŞIMI YAPAN SOSYAL MEDYA SİTELERİNDE VERİ KALİTESİ VE ORJİNALLİK ARAŞTIRMASI

Muhammed ÇETİN¹
Ahmet ÖZKAYA²

ÖZET

1990'lı yıllardan itibaren internet kullanımının artması ile bilgi paylaşımı geçmişe göre çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Bilgi arttıkça bilgi kirliliği de artmaktadır. Böylece verilerin güvenilirliği de sorgulanır olmuştur. Var olan verinin orijinalliği ve veri kalitesinin anlaşılması günümüzde büyük önem taşımaktadır. Bu değişimin Coğrafya eğitimi ve öğretimi bakımından önemli etkilerinin görüldüğü coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde paylaşılan, sunulan veri kalitesi ve orijinalliği irdelenmeye değerdir. Bu nedenle söz konusu süreci aydınlatmak, cevapları aranan coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinallik durumunu nicel araştırma yöntemleri aracılığı ile ölçmek çalışmanın temel gayesidir. Bunun yanı sıra çalışmada bilimsel etik ihlallerinin önüne geçilmesinin gerekliliğinin de vurgulanması amaçlanmıştır. Yaklaşık olarak 31 çoktan seçmeli sorudan oluşan likert ölçek 50 katılımcıya uygulanmıştır. Katılımcılar veri üreten ve veri kalitesi orijinalliğine dikkat eden evren ve örneklem alanından oluşmaktadır. Coğrafi bilginin dijital coğrafya dünyalarındaki önemi ve yaygınlığını Coğrafi bilgi paylaşımında veri kalitesi ve veri orijinalliğine dikkat eden Coğrafyacıların gözünden incelenmiştir. Çalışmada nicel metodolojik araştırma tercih edilmiştir. Üretilen bilgi aynı zamanda açıklamayı hedeflediği için metodolojik olarak nomotetik ve tümdengelimci mantıkla bilgi üretilmeye çalışılmıştır. Sonuçta veri kalitesi ve orijinalliği sosyal medya kullanıcısı erdemli birçok kesim için temel kaygı olarak saptanmıştır. Bu çerçevede IBM SPSS İstatistik 20 paket programında toplanan veriler güvenilirlik, korelasyon, betimsel istatistik, normallik ve demografik yüzde standart sapma analizlerine tabi tutularak çalışmaya bilimsel ve istatistiki zenginlik sağlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Coğrafi bilgi, Coğrafya eğitimi, Coğrafya öğretimi, Veri kalitesi, Veri orijinalliği, İntihal

GEOGRAPHIC INFORMATION SHARING ON SOCIAL MEDIA SITES FOR DATA QUALITY AND ORIGINAL RESEARCH

ABSTRACT

Since the 1990s, internet usage has increased and information sharing has reached a great extent compared to the past. Information pollution increases as information increases. Thus, the reliability of the data has also been questioned. The originality of the existing data and understanding of the data quality is of great importance nowadays. The data quality and originality that are shared on social media sites that share geographic information sharing with significant impacts in terms of geography education and training are worthy of consideration. For this reason, the main purpose of this study is to measure the quality of data and the state of originality by means of quantitative research methods in social media sites that enlighten the process and share the geographic information. In addition, it was aimed to emphasize the necessity of preventing scientific ethical violations in the study. Approximately 31 multiple choice and 3 paragraph Likert scale was applied to 50 participants. Participants are composed of the universe and the sample area that produce data and pay attention to the quality of the data. Geographical information in the digital geography world, the importance and prevalence of geographic information sharing data quality and data was examined in the eyes of geographers who pay attention to authenticity. Quantitative methodological research was preferred in the study. Since the information produced is also aimed to explain, it has been tried to produce information with methodological logic and deductive logic. As a result, data quality and authenticity have been identified as the main concern for many segments of social media users. In this context, SPSS Statistic data collected in 20 package program reliability, colleration, descriptive statistics, normality and deviation percent should be subject to the demographic analysis of the scientific statistical wealth to work.

Key words: Geographic information, Geography education, Geography teaching, Data quality, Data authenticity, Plagiarism

¹ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, muhammed.cetinn.66@gmail.com

² İstanbul Üniversitesi, Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Coğrafya Bölümü, mondenebil@gmail.com

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim ağı teknolojilerindeki gelişmeler dijital coğrafi yayıncılıkta da ileri adımlar atılmasına zemin hazırlamıştır. Yaygın etkisi büyük olan coğrafi bilgi paylaşan sosyal medya platformları da hızla artmıştır (Çetin, Özkaya, Keskin, & Özdemir, 2019). Ancak bu süreçte veri kalitesi ve bilgi güvenliği açısından büyük boşluklar ortaya çıkmıştır. Bu boşluk veri üreten ve veri kalitesine önem veren etik değer ve ilkeleri olan Coğrafyacılar da derin kaygıların yaşanmasına neden olmuştur.

Dahası 2020 yılına kadar olası üretilecek veri miktarı 44 Zettabayt olarak tahmin edilmektedir. Bu rakam, şimdiye kadar dünyada üretilen tüm verilerin 10 katı büyüklüğündedir (Baydak, 2016). Bu artışla beraber yanlış ve orijinal olmayan, doğruluğu ve orijinallik sorgulanması son derece güç olan veriler büyük kirlilik meydana getirecektir. Nitekim sosyal medyanın hali hazırda en büyük dezavantajlarından bir tanesi bilgi kirliliğinin fazla olmasıdır.

Diğer dezavantajı ise kaynak gösteriminin sınırlı olmasıdır. Sosyal ağlarda bir veri kullanıcılar tarafından saniyeler içerisinde çok hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Kullanıcılarda çeşitli içerikler üretip paylaşmakta ancak sosyal ağların her kültürden, her meslek grubundan insanların kullanması var olan bilgileri karmaşık hale getirebilmektedir. Kullanıcılar bu bilginin doğruluğunu her zaman araştırmayıp diğer kullanıcılarla paylaşması çoğunluğu yanıltmakta ve bu durum ciddi sonuçlara da sebep olmaktadır. Sıkça karşımıza çıkan bu bilgiler bir süre sonra gerçekmiş gibi algılanmakta, gerçek bilgilere de gölge düşürmektedir.

Esas olarak veri, nispeten kavramsal çerçevesi olmayan sayı, kelime, olay ya da en geniş tanımıyla bir ham bilgi parçasıdır (Alkaçar & Baki, 2016, s. 7). Veriler ölçülerek, sayılarak, deney-gözlem yoluyla, gözlem ve araştırma yoluyla elde edilebilmektedir. Ölçüm ve sayıya dayalı olan sayısal verileri nicel veriler kategorisinde tanımlarken, ölçüm ve sayıya tabi tutulmayan, sayısal değer potansiyeli düşük olan verileri ise nitel veriler kategorisinde tanımlanabilir.

“Bilimsel araştırmalarda temel kaynak olarak kullanılan ve araştırma bulgularını doğrulamak amacıyla gereken maddi (ses, görüntü, metin türü veriler vd.). Veriler araştırma verileri kapsamında değerlendirilmektedir” (Tonta & Yaşar, 2013, s. 4).

Bilimsel araştırmalarda veriler araştırmacıların sağlıklı, analitik yorumlara ulaşabilmesi için, olaylar ve olgular arasındaki ilişkinin niteliğini belirleyen değişkenlerin değerleri ve durumları hakkında sahip olduğu bilgi ve tecrübeye bağlıdır. Değişkenler arasında sağlıklı bir pozitif korelasyon yoksa analiz tekniği ve kuramsal çerçevede ve alt yapıda tatmin edici sağlık bir sonuç tablosu elde etmek mümkün olmayabilir. Değişkenlere dair veriler temin edilirken iki yol tercih edilmektedir. Bu verilerden ilki araştırmacının çalışması için ihtiyaç duyduğu özgün ve doğal verileri değişik araçlar kullanarak bizzat araştırmacının kendi veri dağarcığından ortaya çıkan “ orijinal veriler” oluşturmaktadır. Bu verileri araştırmacı toplarken saha incelemeleri, anket, gözlem, mülakat ve dokümantasyon değerlendirme gibi veri toplama yöntemlerini tercih etmektedir.(Karataş, ve diğerleri, 2007) .

Araştırmacının mevcut bilgi ve tecrübe dağarcığına göre şekillenen orijinal veri üretimi süreci çok yönlü bir çerçevede gelişmektedir. Orijinal veri üretimi esnasında araştırmacı, uzmanlık alanına göre, bulunduğu sahanın coğrafi veri parametresine göre,

kullandığı veri ağına göre, veri zarfına göre orijinal veri üretimini gerçekleştirmektedir. Araştırmacı bir Fiziki Coğrafyacı/Jeomorfoloğ ise orijinal veri üretim yöntemi daha çok yersel ölçüm, sayısallaştırma, fotogrametri, sedimantolojik analiz, yaşlandırma gibi yöntemlere dayalı süreçlerle elde edilir (Ekinci, 2015). Araştırmacı orijinal veriyi üretirken önce zihninde araştırmayı tasarlar. Neyin, nasıl hangi yöntemle tasarlanacağını belirler. Sonra veri yönetimini planlar. Bu planlama da veri saklama, biçim vb. kıstaslar uygulanır. Bu aşamadan sonra veriler bulunur. Daha önce ilgili veri ile ilgili veri toplanmış olabilir mi? mevcut veriler nereden bulunabilir? Gibi sorgulamalara gidilir. Orijinal veri üretiminin ileri bir süreci olan bu aşamada ise veri toplamaya gidilir. Araştırmacı hangi veri toplama yöntemlerini kullanacağına karar verir. Deney, gözlem, anket vb. veri toplama yöntemlerini uygular. Bu yöntemden sonra araştırmacı veri işleme basamağına geçer. Bu basamakta veri elde edilip dijitalleştirilir. En doğru veri en doğru yöntemle ve formatla elde edilmeye çalışılır.

İkinci el veriler ise araştırmacının ele aldığı, incelediği veya inceleyeceği konuya ilişkin ilgili organizasyon ve çalışmaların sonucu olan veri setleri ve veri paketleridir. TÜİK, İMKB, Orman Su, WWF gibi kurum ve kuruluşların yayınladığı veriler araştırmacının bilimsel araştırma sürecinde konu seçimine yol gösterici nitelikte olabilir. İkinci el veriler üretiminde hem nitel hem nicel araştırmalarda; hem betimleyici hem de açıklayıcı çalışmalarda kaynak veri kullanılabilir. Bu veri türlerini üç kategoride toplamak mümkündür. Bunlar; dokümantasyon, çok kaynaklı ve anket veri türleridir. Dokümantasyon veriler“ yazılı ve yazılı olmayan malzemeler” şeklinde alt başlıklar ile tasnif etmek mümkün olabilir. Çok kaynaklı veri türlerini ise “ Alan çalışmaları ve zaman serisi” şeklinde alt başlıklar altında incelemek mümkündür. Anket veri türünde ise “ Sayımlar” dikkate alınabilir.

Üçüncül veriler ise bilimsel araştırma veri sürecinde araştırmacının veri bulmada zorluk çektiği, veri ağı analiz kopukluklarında, orijinal veri üretimi sürecinde yürütülecek değişkenlerin sağlıklı bir şekilde yorumlamalarının sınırlı olduğu büyük veri ortamlarında alternatif olarak araştırmacının yararlandığı verilerdir. Bu veriler kimi zaman ikincil verilerin yetersiz olduğu içsel ve dışsal veri kaynaklarını aydınlatmak içinde kullanılabilir. Değişkenlere dair bilgi edinme sürecinde yardımcı veri yollarındandır. Bu veri değişkeninde araştırma sürecine bağlı olarak farklı veri toplama yöntemleri tercih edilebilir.

Son yıllarda bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, artan veriler ve bunların tasnifi ile kullanımı, kümelenme modelleri uygulamalarının yaygınlaşması, veri madenciliğini ve yönetimini ortaya çıkarmıştır. Bu gelişmelerin yanı sıra sorgulanmadan, doğruluğu araştırılmadan, kaynak ortaya koymaksızın, etik kaygılardan yoksun birçok paylaşım yanlış tespitlerin yapılmasına ve yanlış algıların zihinlerimizin şekillendirilmesine devam etmektedir. “Kibler (1993, s.253)’in yaptığı tanıma göre akademik usulsüzlük, kendilerine ait olan işlerde veya akademik bir aktivitede yetkisiz yardım alan ya da veren öğrencilerin yaptığı aldatma ya da fikir hırsızlığıdır. Stearns.(1998, s.6) ise akademik usulsüzlüğü, kasten başkasının bilimsel yazılarını atıf yapmadan alma, kendisininmiş gibi aktarma ve kopyaladığı materyalin kullanımından dolayı fayda sağlama olarak tanımlamaktadır. Kişinin usulsüz davranışındaki niyeti dikkate alınarak yapılan bir diğer tanım da ise; akademik usulsüzlüğün bilerek yapılan etik dışı davranış olduğu ileri sürülmektedir.(Von Dran, Callahan ve Taylor’dan aktaran Odabaşı ve diğerleri, 2007, s. 505).” Sosyal medya platformları özgür ve her kesimden kullanıcın katılımı ile oluştuğu için etik değerler düşük bir durumdadır. Şüphesiz İnternet teknolojisi hayatımızı kolaylaştırmakta ancak bir yandan da bizleri kolaycılığa alıştırmaktadır. Bu durumla birlikte etik sorunlarda baş göstermektedir. İnternetin yaygınlaşması etik ihlallerin çoğalmasına sebep olmuştur. Sosyal medyayı bilinçli bir şekilde

kullanan kullanıcılar, eğitim seviyesi yüksek olan ve bilimsel etik değerlerine uyan kullanıcılardır. Bilimsel etik değerlerine sahip olan kullanıcılar veri üretip paylaşan ve genellikle etik ihlallerde haksızlığa uğrayan kişilerdir.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmanın amacı araştırmada cevapları aranan coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinallik durumunu nicel araştırma yöntemleri aracılığı ile ölçmek gayesi dışında bilimsel etik ihlalleri için de dikkat çekmek amacı güdülmüştür.

Belirtildiği üzere bilimsel araştırma sürecinde araştırmaya kuramsal bir katkı sağlamak, uygulama öncesi, sırası ve sonrasında karşılaşılan sorunlara bir çözüm bulmak için orijinal ve birinci el veriler mutlaka göz önüne alınmalıdır. Ortaya atılacak hipotezde ortaya çıkmış veya çıkacak belirli davranış örüntüleri, olgular ve olaylar hakkında bağımlı - bağımsız, kategorik –sürekli, nicel- nitel değişkenlerin sağlıklı bir şekilde hermonitik ve analitik bakış açısı süzgeciyle yorumlanabilmesi için, hipotezin doğruluğunun sınanması için orijinal verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Orijinal veri üretimini gerçekleştirme sırasında bir takım zorluklar araştırmacıyı beklemektedir. Orijinal veri matrisinin denence sürecinde rastlanılan ispat zorlukları, orijinal veri üretiminin sağlandığı veri ağ tabanlarının işlevsellik durumundan kaynaklı zorluklar, araştırmacının veri üretimi esnasında yaşadığı mental ve fiziki zorluklar, veri toplamadan kaynaklı zorluklar, veri ağı analizinde karşılaşılan zorluklar, oluşturulan denencenin bilimsel kuram yetersizliğinden kaynaklı sorunlar, orijinal veri üretimine kaynaklık eden birinci el kaynakların biçimsel, içerik, analiz, yöntem vs. yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar bunlardan bir kaçıdır. Bu nedenlerle kişiler yapay ve rasyonel olmayan veya kopyalama usulü ile intihallere başvurabilmektedir.

Bu yaklaşımın bir bakıma SWOT analizini yaparak paylaşımcılarda ve okuyucularda farkındalık oluşturmak bir diğer amaç olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda Coğrafi bilgi paylaşımı yapan Sosyal medya sitelerinden veri kalitesi ve orijinallğine önem veren kitleleri tespit etmek, paylaşılan coğrafi bilgilerin coğrafi araştırma sürecine uygunluğunu tartmak, yayınlanan veya yayınlanmak üzere olan hali hazırda yer alan verilerin bilimsel etik ve yayın ilkelerine göre irdelemek gibi çeşitli amaçlar doğrultusunda çalışma şekillendirilmiştir.

1.1.Problem

Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinallğine, bilimsel etik yayın kurallarına ne ölçüde dikkat edilmektedir?

1.2.Alt Problemler

Araştırmada irdelenen başlıca alt problemler şunlardır:

- Cinsiyet durumu bakımından Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi, orijinallik ve bilimsel etik yayın kurallarına olan bakış açısı hangi ölçülerde gelişmektedir?
- Yaş durumu bakımından Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi, orijinallik ve bilimsel etik yayın kurallarına olan bakış açısı hangi ölçülerde gelişmektedir?

- Eğitim durumu bakımından Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi, orijinallik ve bilimsel etik yayın kurallarına olan bakış açısı hangi ölçülerde gelişmektedir?
- Branş durumu bakımından Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi, orijinallik ve bilimsel etik yayın kurallarına olan bakış açısı hangi ölçülerde gelişmektedir?

2.YÖNTEMLER

2.1.Araştırma Modeli

Çalışma da öncelikle taslak halinde araştırma soruları belirlenmiştir. Bu sorular araştırma yöntemi ve veri – araç sorularına göre belirlenmeye çalışılan sorulardır. Örneğin; Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliği nasıldır? , Coğrafya eğitimi ve öğretimi sürecinde Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde paylaşılan veriler ne ölçüde kalıcı öğrenmeyi destekler? , Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde yayınlanan veriler bilimsel etik ve yayın ilkelerine ne ölçüde uygundur? Gibi bir takım araştırma sorularından oluşmaktadır. Bu uğurda bir planlama sürecine gidilmiştir. Planlama sürecinde tercih edilen ilk başlık “ literatür taraması” olmuştur. Literatür taraması yapılırken literatürde çalışmaya ihtiyaç duyulan alanları tanımlamak, araştırma konusunda bilgi seviyesini artırmak, araştırmaya entelektüel bir içerik kazandırmak, araştırmaya derinlik kazandırmak, araştırma ile ilgili olabilecek yöntemleri tanımlamak amaçları güdülmüştür. Literatür taramasında araştırma konusunda yayınlanan bilimsel makale, kitap gibi yayınlar araştırılıp bulunduktan sonra bulunan yayınların araştırma konusu, yaklaşımları sorularına yönelik değerlendirme ve analizlerine de bakılmıştır. Bu aşamadan sonra literatür incelemeleri kapsamında şablon literatür dokümanları hazırlanmış ve literatür metne aktarılmıştır. Ayrıca kaynak inceleme ve okumaları esnasında “ tarama yöntemi, kritik okuma” yöntemleri de uygulanmıştır.

Çalışma da nicel araştırma metodolojisi tercih edilmiştir. Çünkü üretilen bilgi aynı zamanda açıklamayı hedeflediği için metodolojik olarak nedensel ve tündengelimci mantıkla bilgi üretilmeye çalışılmıştır. Ayrıca seçilen konu güncel coğrafi ihtiyaçlara cevap verebilmesi bakımından da önem arz etmektedir. Tercih edilen nicel araştırma metodolojisinde ölçme ve değişkenlik işlemi bakımından tünden gelişimsel bir yol izlenmiştir. Kavramsallaştırma sürecinde kavram – veri bağlamına dikkat edilmeye çalışılmıştır. İlişkilerin dili bakımından oluşturulan işlem göstergeleri, anket sorularında yer alan değişkenler sürekli (Örneğin; yaş) gibi sınırsız sayıda değer alabilen ve çok küçük artışlar gösteren değişkenlerin yanı sıra sadece sınırlı sayıda değer alabilen, belirli ayrı kategorilerden oluşan kesikli değişken (Örneğin; Cinsiyet/Kadın- Erkek), Eğitim durumu (Lisans, Yüksek lisans, Doktora) gibi değişkenlerden oluşmaktadır. Veri matrisi bakımından maddeler içerisinde pozitif korelasyon matrisine sahip değişkenler değerlendirilmiştir. Anket çalışmasında tercih edilen yöntem çoktan seçmeli ve likert ölçeğidir. Likert ölçek kullanılmasının sebebi de sıralama düzeyinde ölçüm yapan bir ölçek olmasıdır.

Oluşturulan ölçekte iki uç veya karşıt pozisyon arasında yer alan cevaplar oluşturulmuştur. Likert ölçekte kullanılan kategori sayısı 5 seçenekli olarak tercih edilmiştir.

Çalışma kısaca 4 aşamadan oluşmaktadır: Birinci aşama, Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliği ile literatür süreci. İkinci aşama, Sosyal medya platformlarında akademik usulsüzlük sürecinin incelenmesi. Üçüncü aşama,

bulgular eşliğinde elde edilen verilerin analizi ve değerlendirilmesi. Dördüncü aşama, sonuç ve önerilerin oluşturulması.

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, coğrafi bilgi paylaşımının yapıldığı tüm sosyal medya siteleridir. Araştırma örnekleme ise coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliğine ve bilimsel etik kurallara riayet eden Coğrafyacılar oluşturmaktadır. Tercih edilen örneklem yöntemi ise “Olasılıklı olmayan örnekleme” belirlenmiştir. Çünkü araştırma deneyimi ve yargısı örneklem birimlerin seçimini kolaylaştırmıştır. Bu yöntemin tercih edilmesinin bir diğer sebebi de temel çekicilik, kolaylığı ve ekonomik olmasıdır. Olasılıklı örnekleme türleri içerisinde de “Amaçlı örnekleme” seçilmiştir. Çünkü seçilecek örneklem birimi sınırlı olup, belli ölçüt ve ölçütleri temsil eden, tipik genel- geçer olan durumlar dışında seçilen bir olasılıklı olmayan örneklemedir.

2.3.Veri Toplama Araçları

Ölçeğin 31 maddeden oluşan taslak hali, kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman önerileri dikkate alınarak önerilere uygun bir çeşit ifadeler düzeltilmiştir. Ayrıca uzman görüşü neticesinde anlaşılması güç olan ifadeler analiz öncesi ölçekten çıkarılmıştır. Bu düzenlemelerden sonra 26 madde analize tabi tutulmuştur. Ölçekteki her bir madde likert tipinde beşli kategorilidir. Likert tipi ölçekler, geliştiricisi Rennis Likert’in adıyla anılmakta olup, deneye çeşitli ifadeler ve yargılar yöneltilerek bu ifadelere katılıp katılmama derecesini belirtmesi istenir (Altunışık, Coşkun, Yıldırım ve Bayraktaroğlu’ndan aktaran Çelik, 2013, s.176). Ölçeğin tepki kategorileri “Kesinlikle katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Kesinlikle katılıyorum” ifadelerini içeren katılma derecelerinden oluşmaktadır. Kategoriler yazılı olarak gösterilmiştir. Her madde dikkate alınarak birden beşe kadar puanlanmıştır. Araştırmada ağırlıklı olarak nicel veri toplama teknikleri uygulanmıştır. Elde edilen veriler birincil, ikincil ve üçüncül veriler olarak tasnif edilmiştir. 31 çoktan seçmeli sorudan oluşan likert ölçek kullanılmıştır. İhtiyaç duyulan verilerin sağlıklı bir şekilde elde edilmesi için veri toplama, ölçme ve analiz işlemleri için DERGİPARK, ULAKBİM gibi güvenilir veri kaynaklarından yararlanılmıştır.

2.4.Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırmada toplanan ve elde edilen veriler öncesinde Elektronik XLS analizleri, Google Form ve Google e-tablo ardından SPSS 20 istatistik paket programı yardımıyla analiz edilmiş, tanımlayıcı istatistiklerden elde edilen veriler tablolar yardımıyla sunulmuş ve yorumlanmıştır. Temel bazı değişkenlerle pozitif veya negatif ilişkileri olup olmadığı hususunda aralarındaki ilişki yönü ve şiddetini belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Veriler normal bir dağılıma sahip olmadığı için non parametric Spearman Correlation analizi tercih edilmiştir. Ayrıca tüm ölçekte Güvenirlik analizi yapılarak kullanılan ölçeğin güvenirliliği test edilmiştir. Test sonucunda ölçekte negatif korelasyon matriks özelliğine sahip maddeler çıkarılarak tüm ölçeğe yeniden güvenirlilik analizi uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık katsayısı 0,804 olarak bulunmuştur. Faktör bazında Cronbach Alfa (α) güvenirlilik katsayıları incelendiğinde ise bütün faktörlerin yüksek güvenirliliğe sahip olduğu görülmüştür. Güvenirlilik ve korelasyon kat sayısı analizlerinin ardından betimsel istatistik analizleri, demografik yüzde hesaplama ve standart sapmaları uygulanarak çalışmaya istatistiki zenginlik katılmaya çalışılmıştır.

3.BULGULAR

3.1.Güvenilirlik Analizi

İç tutarlılığın test edilmesi kapsamında en çok kullanılan yöntem Cronbach Alpha katsayısıdır (Cortina, 1993: 98-104, Haladyna, 1999). Genellikle Cronbach Alpha değerinin 0,7'nin üzeri olması beklenir (Eymen, 2007: 74-80). Bu sayede Ölçme aracının güvenilirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarından Cronbach Alfa formülü kullanılmıştır.

Tablo 1: Cronbach Alfa (α) Güvenilirlik Analizi Sonuçları.

Madde Sayısı	Cronbach Alfa (α)
M5	0,786
M6	0,790
M7	0,796
M8	0,790
M9	0,789
M10	0,790
M11	0,793
M12	0,805
M13	0,796
M14	0,807
M17	0,798
M19	0,802
M20	0,792
M21	0,808
M23	0,809
M24	0,805
M25	0,803
M26	0,798
M27	0,792

M29	0,793
M30	0,787
M31	0,789
M32	0,798
M33	0,800
M39	0,805
M40	0,801

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 1’de görüldüğü gibi güvenirlik analizi sonucunda elde edilen veriler yer almaktadır. Ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık katsayısı 0,804 olarak bulunmuştur. Faktör bazında Cronbach Alfa (α) güvenirlik katsayıları incelendiğinde ise bütün faktörlerin yüksek güvenirliğe sahip olduğu görülmektedir. Ters korelasyon matrisi analizleri analiz sisteminden çıkarılarak, birbirleri ile uyumlu ifadeler yeniden güvenirlik analizine tabi tutulmuştur. Değerlerdeki yükseliş ve düşüşler genel olarak 0,7+ katları arasında yer alıp 0,7’ Cronbach Alpha değerleri altına düşmemiştir.

Tablo 2: Güvenirlik İstatistikleri.

Cronbach's Alpha	Standardize Edilmiş Cronbach's Alpha Maddeleri	Maddeler
,804	,797	26

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 2’ de görüldüğü üzere Güvenirlik istatistik değerlerinde en solda yer alan Cronbach’s Alpha değerleri tercih edilmiştir. Referans olarak kabul edilen Cronbach’s Alpha değeri 0,7 + olarak literatür eşliğinde incelenmiştir. Cronbach’s Alpha değer kat sayıları incelendiğinde kullanılan ölçeğin güvenirliğinin 0.804 aralığında olması tutarlılık göstergesi bakımından pozitif ilişki olarak gözlemlenmiştir. Yaklaşık olarak pozitif korelasyon matrisi içeren 26 eş değer ifade analize tabi tutulmuştur.

Tablo 3: Ölçek İstatistikleri.

Ölçek ortalaması	Varyans değeri	Standart sapması	N of Items
88,82	110,926	10,532	26

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 3’de görüldüğü üzere genel ölçeğin ortalaması 88,2, varyans değeri 110, 926, standart sapma değeri 10,532 olup kullanılan ifadeler 26 olarak tespit edilmiştir. Cronbach’s

Alpha değerinde artış gözlemlenmiştir. Bu artışın başlıca sebebi kullanılan ifade sayısının fazla olmasına bağlı olarak açıklanabiliriz.

3.2.Korelasyon Analizi

Analiz ile ilgileri bulgulara geçmeden önce kullanılan beşli likert ölçekte öne sürülen başlıca hipotezler kısaca şunlardır:

- Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliğini ölçmek
- Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde yine verilerin orijinallik durumunu ölçmek
- Coğrafi bilgi paylaşımını sürdüren nitelikli, kalifiye veri – teori, big data kullanımı, korelasyon ilişkilerine önem veren hedef Coğrafyacı kitlelerini tespit etmek
- Coğrafi bilgi paylaşımı esnasında kimi zaman kasten veya bilmeyerek ortaya çıkan intihal vakalarını ortaya çıkararak güvenilir bir veri paylaşım havuzu oluşturma gibi çok yönlü hipotezler öne sürülmüştür.

İki değişken arasındaki ilişkinin yönünün, derecesinin ve bu ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi oldukça önem taşımaktadır. İncelenen ilişkinin yönünün, derecesinin ve anlamlılığının belirlenmesi ise “korelasyon analizinin” konusunu teşkil etmektedir. Korelasyon, iki ya da daha çok sayıda sürekli değişken arasındaki ilişkiyi göstermekte, ilişki miktarı ise korelasyon katsayısı ile belirlenmektedir. İki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin derecesini belirleyen korelasyon katsayısı, r ile gösterilmektedir. Çalışmada istatistik korelasyon katsayısı olarak ele alınan korelasyon katsayısı aşağıdaki formülde gösterildiği şekilde hesaplanmaktadır:

$$r = \frac{\sum x_i y_i - \frac{\sum x_i \sum y_i}{n}}{\sqrt{\left(\sum x_i^2 - \frac{(\sum x_i)^2}{n}\right)} \sqrt{\left(\sum y_i^2 - \frac{(\sum y_i)^2}{n}\right)}}$$

Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değer almaktadır ve korelasyon katsayısının işareti ise ilişkinin yönünü belirlemektedir. İki değişkenin her ikisi de aynı yönde değişim gösterirse aralarındaki ilişki pozitifdir ve korelasyon katsayısının işareti (+) olmaktadır, değişkenlerden biri artarken diğeri azalıyorsa ilişki negatiftir ve korelasyon katsayısı (-) işaretli olacaktır.

Tablo 4:Örnekleme Oluşturan Coğrafyacıların Veri Güvenliği Testleri İle Yayın Etiğine Aykırı Paylaşımlar Arasındaki Spearman Korelasyon Analizi.

Veri Güvenliği Testi			
	n	Spearman korelasyon kat sayısı (r)	P
Yayın etiğine aykırı paylaşımlar	50		
	50		
	0.117	1.000	0,420

$r < 0,2$ çok zayıf ilişki ya da korelasyon yok.

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Buna göre mevcut veriler normal bir dağılımda olmadığı için seçilen örnek güvenilirlik değişkenlerinden bir örnek ile seçilen etik değişkenleri Spearman korelasyon kat sayısına tabi tutulmuştur. Bu bağlamda seçilen iki değişkene Tablo 4’de non parametric Spearman korelasyon katsayısı uygulanmıştır. Uygulama sonucunda Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde verilerin güvenilirliğini test etme ile yayın etiğine aykırı paylaşımları fark edebilme arasında herhangi bir anlamlı korelasyon bağlantısı gözlemlenmemiştir.

Tablo 5: Ham Halde Bulunan İşlenmemiş Spearman Korelasyon Analizi.

		Güvenirlilik	Etik
Spearman's rho	s5	Correlation Coefficient	1,000
		Sig. (2-tailed)	,117
		N	,420
s14	s14	Correlation Coefficient	50
		Sig. (2-tailed)	50
		N	50
		50	51

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 5 incelendiğinde ham halde bulunan Spearman korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Bu korelasyonun tercih edilmesinin sebebi mevcut verilerin normal bir

dağılımda olmamasıdır. Bu nedenden dolayı soru tiplerinde güvenilirlik ve etik sorularından 2 örneğe Spearman korelasyonu uygulanmıştır.

3.3. Betimsel Analizler ve Demografik Yüzdeler

Betimsel analizlerden standart sapma analizinde ağırlıklı olarak cinsiyet, yaş, eğitim durumu, branş durumu analizleri uygulanmıştır. Bu analizler Tablo 6, Tablo 7, Tablo 8, Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 6: Cinsiyet Dağılımının Standart Sapma Değerleri.

		Sıklık	Değer	Geçerli Değer	Kümülatif Değer
Geçerli		10	16,7	16,7	16,7
	Erkek	36	60,0	60,0	76,7
	Kadın	14	23,3	23,3	100,0
	Toplam	60	100,0	100,0	

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 6’ya bakacak olduğumuzda ankete katılanların genel olarak geçerli değer (valid percent) bakımından % 60’ını erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Kümülatif olarak bu değer 76,7’ye tekabül etmektedir. Ankete katılanların geri kalan total geçerli değeri %23’ünü de kadın katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 7: Yaş Dağılımının Standart Sapma Değerleri.

		Sıklık	Değer	Geçerli Değer	Kümülatif Değer
Geçerli		10	16,7	16,7	16,7
	20-29	21	35,0	35,0	51,7
	30-39	12	20,0	20,0	71,7
	40-49	7	11,7	11,7	83,3
	50-59	7	11,7	11,7	95,0
	59+	3	5,0	5,0	100,0
	Toplam	60	100,0	100,0	

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 7'ye bakacak olduğumuzda ankete katılanların yaş dağılımları ağırlıklı geçerli değer bakımından en yüksek 20- 29 yaş aralığında olan katılımcılar oluşturmaktadır. Ankete en az 59+ yaş aralığında katılımcılar katılım sağlamıştır. 59+ yaş aralığında olan 3 kişi, 30-39+ yaş aralığında olan 12 kişi, 40-49+ ile 50-59+ yaş aralığında olan katılımcılar ise 7 kişi olarak yer almaktadır.

Tablo 8: Branş Dağılımının Standart Sapma Değerleri.

		Sıklık	Değer	Geçerli Değer	Kümülatif Değer
Geçerli		10	16,7	16,7	16,7
	Coğrafya	50	83,3	83,3	100,0
	Toplam	60	100,0	100,0	

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 8'e bakacak olduğumuzda anketin hedef kitleyi Coğrafyacılar olduğu için katılım Coğrafyacılar tarafından sağlanmıştır.

Tablo 9: Eğitim Durumunun Standart Sapma Değerleri.

		Sıklık	Değer	Geçerli Değer	Kümülatif Değer
Geçerli		10	16,7	16,7	16,7
	Doktora	7	11,7	11,7	28,3
	Lisans	1	1,7	1,7	30,0
	Lisans	25	41,7	41,7	71,7
	Master	17	28,3	28,3	100,0
	Toplam	60	100,0	100,0	

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 9'a bakacak olduğumuzda ise ankete katılanların eğitim durumunun standart ortalamasını ve katılım potansiyelini görmekteyiz. Ağırlıklı olarak ankete katılanların eğitim durumu lisans Coğrafya öğrencileri oluşturmaktadır. Yaklaşık olarak 26 kişi. Ankete katılanların diğer bir çoğunluğunu da master öğrencileri oluşturmaktadır. Totalde 17 kişi yer

almaktadır. Ankete katılanların % 11,7'sini de Doktora eğitimini tamamlamış, başlayan katılımcılar oluşturmaktadır.

3.4. Normallik Analizleri

Verilerin normal bir dağılımına sahip olup olmadığına bakılmış, bulunan sonuca göre parametrik ve parametrik olmayan istatistiksel tekniklerinden hangisinin kullanılacağına karar verilmiştir. Örneklem sayısı 50 civarında olduğu için normallik analizleri kapsamında iki farklı test uygulanmıştır. Bunlardan ilki “Kolmogorov – Smirnov”, diğeri ise “Shapiro-Wilk” testidir. Bu testler içerisinde ağırlıklı olarak “Shapiro – Wilk” testi tercih edilir. Çalışma da bu testlerden Shapiro- Wilkis testi istatistik değerleri dikkate alınacaktır.

Tablo 10: Uygulanan Normallik Testlerinin Dağılımı.

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
s5	,249	50	,000	,819	50	,000
s6	,293	50	,000	,805	50	,000
s7	,240	50	,000	,822	50	,000
s8	,321	50	,000	,779	50	,000
s9	,239	50	,000	,811	50	,000
s10	,224	50	,000	,805	50	,000
s11	,228	50	,000	,872	50	,000
s12	,237	50	,000	,887	50	,000
s13	,222	50	,000	,868	50	,000
s14	,226	50	,000	,886	50	,000
s17	,238	50	,000	,897	50	,000
s19	,374	50	,000	,662	50	,000
s20	,225	50	,000	,861	50	,000
s21	,209	50	,000	,843	50	,000
s23	,360	50	,000	,634	50	,000
s24	,383	50	,000	,670	50	,000
s25	,237	50	,000	,893	50	,000

s26	,203	50	,000	,906	50	,001
s27	,219	50	,000	,893	50	,000
s29	,389	50	,000	,738	50	,000
s30	,270	50	,000	,843	50	,000
s31	,255	50	,000	,856	50	,000
s32	,326	50	,000	,789	50	,000
s33	,295	50	,000	,841	50	,000
s.39	,329	50	,000	,696	50	,000
s.40	,229	50	,000	,843	50	,000

Kaynak: IBM SPSS Statistic 20 Program

Tablo 10’da sağda Shapiro- Wilkis testinin istatistik değerlerine bakacak olduğumuzda anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) küçük olduğundan mevcut değişkenlerin normal dağılmadığını söylenebilir.

4.GOOGLE FORM ANALİZLERİNDE NELDE EDİLEN ANALİZLERİN YORUMLANMASI

Belirtildiği üzere Coğrafyacıların sosyal medya platformlarında bilimsel etik değerlerle ilgili olarak sorulmuş olan toplam 31 soruluk bir anket çalışması uygulanmıştır. Ankete toplam 50 kişi katılmış olup katılanların tamamı coğrafyacıdır. Ankete katılanların %56’sı (28) lisans mezunudur.% 30’u (15) yüksek lisans mezunudur. Geriye kalan ‘14’lük kesim ise (7) doktora mezunu akademisyenlerdir. Katılımcıların yaş ortalaması en fazla olan %42’lik (21) 20-29 yaş aralığındadır. Katılımcıların %72’si (36) erkek olup geriye kalan %28’lik (14) katılımcı kadındır.

- Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde yayınlanan verilerin güvenilirliğini test eder misiniz? Sorusu anketin demografik sorular dışında ilk sorudur. Katılımcıların % 40’ı kesinlikle evet %22’si evet %34 kısmen % 4 ise hayır yanıtını vermiştir. Evet, yanıtların toplamı %62 ile çoğunluk güvenilirliğini test ettiğini belirtmiştir.
- Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde yayınlanan verileri her zaman inceler misiniz? Sorusuna katılımcıların %78’i olumlu %10 ise kısmen % 2 ise hayır yanıtını vermiştir.
- Bir yakınınız tarafından size ulaştırılan bir bilginin doğruluğunu genellikle araştırır mısınız? Sorusuna %64 olumlu yanıt verirken % 24 kısmen %12 ise hayır yanıtını vermiştir.
- Sosyal medya platformlarında yayınlanan, paylaşılan veriler size makul gelse bile yine de bu bilgilerin doğruluğunu sorgular mısınız? Sorusuna katılımcıların %78’i olumlu cevap verirken %20 kısmen %2 ise hayır yanıtını vermiştir. Veri üreten ve paylaşan coğrafyacıların güvendikleri kişilerden gelen bilgi paketlerini doğrulamaması bilakis onu araştırması sorgulamanın yüksek olduğunun göstergelerindedir.

- Bilimsel araştırma sürecinde veri kaynaklarını toplarken elde ettiğiniz ikinci el veri dokümanlarında zamansal sürece her aşamada dikkat eder misiniz? Sorusuna katılımcıların % 80' i evet cevabını vermiştir. % 20' oranında ise kısmen hayır ve kesinlikle hayır cevapları hiç işaretlenmemiştir. Veri üreten coğrafyacılara ikincil el veri toplarken zamansal sürece dikkat ettikleri tespit edilmiştir.
- Büyük ölçekli veriler arasından işlevsel olan bilgi veri tabanına ulaşmak ve oradaki bilgi ağının kullanılması süreci esnasında veri madenciliği modellerinden tam olarak yararlanır mısınız? Sorusuna katılımcıların % 38 oranında olumlu cevap verilirken % 36 gibi bir oranda kısmen cevabı verilmiştir. %26' ise hayır yanıtını vermiştir. Yaşadığımız çağı bilgi çağı olarak adlandırıyoruz. Nitekim Veri madenciliği günümüz dünyasında çok önemli bir işleve sahiptir. Anket sonuçlarına göre veri madenciliği kullanımı coğrafyacılar arasında düşük bir orana sahiptir.
- Kendi ürettiğiniz orijinal veri dokümanlarının başka bir araştırmacı tarafından ikinci el kaynak olarak taratılıp uygulanması sizde kaygı durumu yaratır mı? Sorusuna katılımcıların % 38'i kaygı yarattığını belirtmiştir. % 14 oranındaki katılımcılar ise kısmen % 32 ise kaygı durumu yaratmadığını belirtmiştir. % 16 ise kesinlikle hayır cevabını vermiş olup bu soruda tüm zıt cevaplar birbirine yakındır.
- Birinci el verilerin üçüncü el verilere dönüştürülmesi araştırmanın doğruluğu açısından sizin zihinsel süreç aktivitelerinin gelişmesine olumlu etki yapar mı?
- Sosyal medya paylaşımlarındaki coğrafi bilgilerin bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve etkinliklerde uyulması gereken etik kurallarını kapsamı gerektiğini düşünüyor musunuz?" sorusuna % 88 gibi yüksek bir oranda katılımcı evet demiştir. % 6 kısmen kalan % 6 ise hayır yanıtını vermiştir. Bu sonuçlar veri üreten ve ürettiklerini paylaşan kullanıcıların bu konudaki hassasiyetlerini gösterir niteliktedir.
- Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı paylaşımları fark edebiliyor musunuz? Sorusuna % 68 oranında katılımcı fark edebildiğini belirtmiştir. %26 oranında katılımcı ise kısmen cevabını vermiştir. % 6 oranında kullanıcı hayır yanıtını vermiştir.
- Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek gibi paylaşımlarla karşılaştınız mı? Sorusuna % 44 oranında evet % 36 kısmen % 20 oranında ise hayır yanıtı verilmiştir.
- Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan paylaşımlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmeden bir bilgi paylaşımı yaptınız mı? Sorusuna katılımcıların % 88'i hayır yanıtını vermiştir. %6 kısmen yine %'6 ise evet yanıtını vermiştir.
- Sahibinin izni olmadan kendi çalışmanız gibi bir paylaşım yaptınız mı? Sorusuna katılımcıların % 44'ü hayır % 56 oranında katılımcı ise kesinlikle hayır yanıtını vermiştir.
- İnsan ve diğer canlıları ilgilendiren paylaşımlarda etik kurallara uymaya dikkat ediyor musunuz? Sorusuna % 96 gibi bir oranda evet yanıtı verilmiştir. %4 oranında ise kısmen cevabı verilmiştir.
- Diğer sorumuza benzer olan: "23. Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamaksızın kendi üretimi gibi paylaşımlarla karşılaştınız mı?" sorusuna katılımcıların % 30'u evet % 40 oranında kısmen ve % 30 oranında hayır yanıtı verilmiştir.
- Paylaşımlarınıza ilişkin başkaları tarafından yanlış veya yanıltıcı çarpıtma paylaşımlar ile karşılaştınız mı? Sorusuna % 40 oranında evet cevabı verilmiştir. % 40 oranında ise

hayır yanıtı verilmiş olup evet cevabı ile eşit bir oran çıkmaktadır. Kısmen cevabı % 20 oranındadır. Kullanıcılar arasındaki bu farklılık paylaşım sıklığına, paylaşılan içeriğin durumuna ve ulaştırılan kişi çokluğuna göre değişme gösterebilmektedir.

- Bir başkasının özgün üslup ve ifadesini aynen kullanarak bir paylaşım yaptınız mı? Sorusuna % 57 oranında hayır % 16 oranında evet % 10 oranında ise evet cevabı verilmiştir.
- Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi oldunuz mu? Sorusuna % 68 oranında hayır % 20 oranında ise evet cevabı verilmiş olup % 12 oranında ise hayır yanıtı işaretlenmiştir.
- Maddi kazanç sağlamak, toplumda ünlü olmak, kendini yüceltmek, meslektaşları arasında sivrilme amaçlı paylaşımlarla karşılaştınız mı? Sorusuna % 72 oranında evet yanıtı verilmiştir. % 16 oranında kısmen ve % 12 oranında hayır yanıtı verilmiştir.
- Sosyal medya platformlarında en büyük sorunlardan olan kaynak gösterimi ile ilgili sorulan: " Alıntı yapma serbestisini çalıntı yapma serbestisi haline getirmiş paylaşım ile karşılaştınız mı? Sorusuna % 62 oranında evet denmiştir. % 18 oranında kısmen, % 20 oranında ise hayır yanıtı verilmiştir.
- Yayınlar konusunda Helsinki Bildirgesi ilkelerini duydunuz mu? Sorusuna çoğunluk olan katılımcıların % 56'sı hayır yanıtını vermiştir. % 37 oranında ise evet yanıtı verilmiş olup % 6 ise kısmen demmiştir.
- Fikrinizi paylaşırken aksi yöndeki çalışmalara da işaret eder misiniz? Sorusuna % 70 oranında evet yanıtı verilmiştir. Kısmen oranı % 24 olup, hayır oranı ise % 6'dır.
- Paylaşımlarınız sonucu MENTOR (Mentor, daha az deneyimli kişilere destek, danışmanlık, motivasyon sağlayan model olan bireydir.) karakterli bir şahıs ile tanıştınız mı? Sorusuna katılımcılar sırasıyla % 48 oranında evet % 31 oranında hayır % 10 oranında ise kısmen cevabı verilmiştir.
- Etik dışı paylaşımlar yapan kişilerin zayıf karakterli olduklarını düşünüyor musunuz? Sorusuna % 84 oranında evet % 12 kısmen % 4 ise hayır cevabını vermiştir.
- İntihal (Aşırı macılık) ile ilgili bir durumla karşılaştığınızda hukuki haklarınızı biliyor musunuz? Sorusuna % 28 oranında katılımcıların hukuki haklarını bildiği % 48 oranında kısmen bildiği % 24 oranında ise bilmediği görülmüştür.
- Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde yapılan paylaşımların etik kurallara uyduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcıların % 24'ü etik kurallara uyduğunu, % 64 ise kısmen uyduğunu, % 12 ise kısmen uyduğunu belirtmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tablo 1'de güvenilirlik analizi sonucunda elde edilen veriler değerlendirildiğinde ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık katsayısı 0,804 olarak bulunmuştur. Faktör bazında Cronbach Alfa (α) güvenilirlik katsayıları incelendiğinde ise bütün faktörlerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla çalışmada tercih edilen 5'li likert ölçeğin güvenilirliği yüksek çıkmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde Güvenirlik istatistik değerlerinde en solda yer alan Cronbach's Alpha değerleri yer almaktadır. Referans olarak kabul edilen Cronbach's Alpha değeri 0,7 + olarak literatür eşliğinde incelenmiştir. Cronbach's Alpha değer kat sayıları incelendiğinde kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin 0.804 aralığında olması tutarlılık göstergesi bakımından

pozitif ilişki olarak gözlemlenmiştir. Yaklaşık olarak pozitif korelasyon matrisi içeren 26 eş değer ifade analize tabi tutulmuştur.

Tablo 3 incelendiğinde genel ölçeğin ortalaması 88,2, varyans değeri 110, 926, standart sapma değeri 10,532 olup kullanılan ifadeler 26 olarak tespit edilmiştir. Cronbach's Alpha değerinde artış gözlemlenmiştir. Bu artışın başlıca sebebi kullanılan ifade sayısının fazla olmasına bağlı olarak açıklayabiliriz.

Tablo 4'de görüldüğü üzere örnekleme oluşturan Coğrafyacıların veri güvenliği testleri ile yayın etiğine aykırı paylaşımlar arasındaki ilişkiye ait bulgular arasında herhangi bir korelasyon gözlemlenmemiştir. Katılımcılar veri güvenliği testleri ile yayın etiğine aykırı paylaşımlar arasında nötr kalmayı tercih etmiştir.

Tablo 5'e bakacak olduğumuzda ham halde işlenmemiş Spearman korelasyon analizi arasındaki ilişkiye bakacak olduğumuzda örnek olarak seçilen S5- S14 adlı etik ve bilgi sorularında güvenilirlik 1,000, etik 0,117 aralıklarında yer almıştır.

Tablo 6'da yer alan cinsiyet dağılımlarının standart sapma ortalamasından elde edilen bulgulara bakacak olduğumuzda anket araştırmasına en fazla Erkek katılımcılar katkı sağlarken, diğer geri kalan yüzdeler de Kadın katılımcılar oluşturmuştur.

Tablo 7 incelendiğinde ankete katılanların yaş dağılımları ağırlıklı geçerli değer bakımından en yüksek 20- 29 yaş aralığında olan katılımcılar oluşturmuştur. Ankete en az 59+ yaş aralığında katılımcılar katılım sağlamıştır. 59+ yaş aralığında olan 3 kişi, 30-39+ yaş aralığında olan 12 kişi, 40-49+ ile 50-59+ yaş aralığında olan katılımcılar ise 7 kişi olarak yer almıştır.

Tablo 8 incelendiğinde anketin hedef kitlesi olan Coğrafyacılar katılım sağladığı görülmüştür.

Tablo 9'da görüldüğü üzere ankete katılanların eğitim durumunun standart ortalamasını ve katılım potansiyelini görmekteyiz. Ağırlıklı olarak ankete katılanların eğitim durumu lisans Coğrafya öğrencileri oluşturmaktadır. Yaklaşık olarak 26 kişi. Ankete katılanların diğer bir çoğunluğunu da yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Totalde 17 kişi yer almaktadır. Ankete katılanların % 11,7'sini de Doktora eğitimini tamamlamış, başlayan katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 10'da uygulanan normallik testinde verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı gözlemlenmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) küçük olduğundan mevcut değişkenlerin normal dağılmadığını söylenebilir.

Mevcut Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliğinde etik süreçte eksikler ve hatalar tespit edilmiştir. Bu durum takipçiler tarafından fark edilmektedir. Dolayısıyla paylaşılan veriler orijinal kaynağından alınması gereklidir.

Veri, bilgi, orijinal kaynak, veri madenciliği ve bankası gibi hususlarda farkındalığın yeterli olmadığı anlaşılmaktadır. Veri madenciliği modellemeleri Coğrafya eğitiminde ve öğretiminde yaygınlaştırılmalıdır. Bu nedenlerle sosyal medya siteleri içerisinde öneme sahip olan ve Coğrafi bilginin hızlı şekilde tüm kitlelere ulaştığı, Coğrafi bilgi paylaşımı yapan yönetici (admin) Coğrafyacılar sosyal medya da etik usulsüzlük, veri elde etme ortamları,

veri madenciliği uygulamaları ile ilgili sosyal medya üzerinden etkileşimli ve uygulamalı eğitim programları, seminerler vs. yapılmalıdır.

Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi gösteren bir paylaşımın karşılığında; orijinalini farklı bir paylaşımında gördüğünüz mükerrer ve haksız yazarlık içeren paylaşımların fark edilmesinde üzüntü, kızgınlık, endişe, emeğe saygısızlık, kandırılma hissi, hırsızlık, kaygılanma, öfkelenme gibi duygular ortaya çıkmaktadır. Benzer duygular bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verilerin kullanılması fark edildiğinde de yaşanmaktadır. Burada ayrıca uyararak, ifşa etmek, veriyi kullanmamak, güvensizlik, şikâyet etmek ve eleştirmek olarak aksiyonlar da ortaya çıkmaktadır.

Konuya hâkim, alanının uzmanlarınca destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan paylaşımlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmeden bir bilgi paylaşımı yapma oranlarının çok düşük olması bu bakımdan dikkate değerdir. Coğrafi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliği ile ilgili etik süreçlerde usulsüzlüklerden, bilgi kirliliğinin yoğun olduğundan, katılımcılara sunulan bilgi paketinin katılımcının bilgi ve birikimine göre değiştiği açıktır.

Yapılan anket sonucunda veri üreten kullanıcıların çoğunluğu sosyal medya platformlarında tıpkı bilimsel dergilerde olduğu gibi bilimsel paylaşımların etik değerleri kapsamı gerektiğini ifade ediyor. Ancak hukuki sistemler burada tek başına yeterli olmayabilir. Nitekim milyonlarca kullanıcının paylaşım yaptığı bir sanal ortamda bu durumu takip etmek olanaksızlaşabilir. Ancak kaynak gösterme konusunda da platform sahibi bir takip ve kaynakça sistemi oluşturularak bu azaltılmaya çalışılabilir. Bu çalışmada araştırma evreni, coğrafi bilgi paylaşımının yapıldığı tüm sosyal medya siteleridir. Araştırma örnekleme ise Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinalliğine ve bilimsel etik kurallara riayet eden Coğrafyacılar oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın tartışma ve sonuçları doğrultusunda aşağıda yer alan öneriler bulunabilir:

- Coğrafi bilgi paylaşımı yapan sosyal medya sitelerinde veri kalitesi ve orijinallik araştırma süreci ile ilgili daha kapsamlı istatistik araştırmalar yapılacağı gibi diğer öğretim kademelerine yönelik araştırmalarda yapılabilir.
- Coğrafi bilginin yaygınlık ve işlerlik kazanmasında Coğrafya ve İstatistik ilişkisel bağıntısı göz önüne alınmalıdır.
- Sosyal medya ve teknoloji kullanımı Coğrafi eğitimi ve Öğretimi bağlamında duyarlık kazandırılabilir.
- Sosyal medya yayın etik kuralları ile ilgili söz konusu Facebook, Instagram ve Twitter yayın etiği kuralları ve gizlilik sözleşme politikaları revize edilebilir.
- Sosyal medya kullanıcıları özelde Coğrafyacıların yoğun olarak aktif olduğu Facebook ve Instagram sanal platformlarında veri kalitesi ve orijinalliği ile ilgili sosyal ağ uzantılı eğitim ilanları yapılabilir.
- Coğrafyacıların coğrafi veri ve paylaşımına yönelik aynı zamanda bilgi ve iletişim teknolojilerine daha yaygın bir şekilde duyarlık kazanması amacıyla e-Twinning gibi bilgilendirici uygulamalar tercih edilebilir.

KAYNAKÇA

Alkaçar, & Baki. (2016). Verilerin Dili; Ekonomiyi Nasıl Okumalıyız? İstanbul: G.M. Matbaacılık ve Ticaret A.Ş.

Baydak, İ. (2016). Endüstri 4,0 ile veri üretimi tavan yapacak, Hürriyet: <http://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/endustri-4-0-ile-veri-uretimi-tavan-yapacak-40182225>, (erişim: 18.03.2018).

Çelik, S, Akdamar, E.(2018). Büyük Veri Görselleştirme, *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E- dergisi*, 253-264.

Çetin, M., Özkaya, A., Keskin, M., & Özdemir, Ö. (2019). Sosyal Medya Platformlarının Türkiyede Coğrafya Öğretim Süreçlerine Katkısı , *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal Of Social Sciense*, 456-472.

Çelik, A. (2013). M-öğrenme tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 172-185.

Doğan, O. (2017). Türkiye’de Veri Madenciliği Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezler Üzerine Bir Araştırma, *Gazi, Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19,(3), 929.

Ekinci, D.(2015). Coğrafya Araştırma Yöntemleri, (Geography Research Methods), İstanbul Üniversitesi Auzef Ders Kitapları, İstanbul.

Halkman, A. K. (2013). İnternette bilgi kirliliği, LabMedya: <https://www.labmedya.com/internette-bilgi-kirliligi>, (erişim: 13.08.2018).

Karataş, Z., Recai, Ç. Bayraktaroğlu, S. Yıldırım, Engin. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*, Konya, Türkiye: Sakarya Yayıncılık.

Koç, S. (2013). Hukuksal bağlamda sosyal medya analizi ve kıyaslamalı mevzuat önerileri, (Doctoral dissertation, İstanbul Bilgi Üniversitesi).

Odabaşı, H. F., Birinci, G., Kılıçer, K., Şahin, M. C., Akbulut, Y., & Şendağ, S. (2007). Bilgi iletişim teknolojileri ve İnternet’le kolaylaşan akademik usulsüzlük, *Sosyal Bilimler Dergisi 2007/1*, 503-518.

Özdemir, A , Saylam, R , Bilen, B . (2018). Eğitim Sisteminde Veri Madenciliği Uygulamaları Ve Farkındalık Üzerine Bir Durum Çalışması, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2), 2159-2172.

Öztürk, Ş. (2015). Sosyal medyada etik sorunlar, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9,(1), 287-311.

Özgen, N., Bindak, R., & Birel, F. K. (2007). Coğrafya dersine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 58-64

Sosyal Medya ve Etik. (2017). İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları.

Taşkın, Z. (2017). Veri Yönetiminde Başarıya Ulaşmak: Teknik Konular. *Ulakbim*, 2-58.

Tonta, Y. (2014). Açık erişim, açık veri, *Akademik Bilişim Konferansı*, 5-7.

Türkmen, M., Kul, M., Genç, E., & Sarı kabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (8), 2139-2152.

Uzun, H. (2015). Bilgi Kirliliği ve İnternet). *Rehabilitasyon.com*: https://www.rehabilitasyon.com/makale/Gelecegin_Cahili__B-2_EJaqD0_69, (erişim: 19.08.2018).

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması, *Istanbul Business Research*, 46, 74-85.